

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XXXIX (33)

Štev. (No.) 2

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

10. januarja 1980

SAMOUPRAVLJANJE 1979

ZUNANJI DOLG RASTE

Brez vsakršnega pretiravanja moremo reči, da je postal gospodarski položaj v Jugoslaviji v letu 1979 tako težak, da nastaja resno vprašanje, ali ne bo ravno na tem polju prišlo do velike zmede z dalekosežnimi posledicami. Kot Marxov komunistični manifest tako se tudi Kardeljev samoupravni sistem krasno bere, toda v praksi klavirno propade, ker ni niti eden niti drug vezan na življenjsko realnost.

Neglede na samoupravni sistem, je ZIS (Zvezni izvršni svet — vlada) SFRJ v letu 1979 masivno interveniral na gospodarskem polju. Vse te ukrepe je ZIS izdajal z resnim namenom za omejitve inflacije, ki je v letu 1979 znašala 27 odstotkov, to pa je dvakrat več od povprečne inflacije v Zahodni Evropi.

Eden teh ukrepov je poskus zmanjšitve cen izdelkom in uslugam, ki jo je ZIS uvedel sredi leta in ki jo seveda še vedno izvaja. Potrošniški kredit so omejili tako ostro, da je treba za hišo, stanovanje ali avto in drugo položiti vsaj polovico v gotovini, dočim si prej z 10 odstotnim predplačilom zmoget tudi največje investicije.

Prav tako so skušali zmanjšati razliko med uvozom in izvozom. Toda navkljub nemajhnim naporom se je zgodilo ravno nasprotno. Izvoz bo v letu 1979 pokrival samo 48 odstotkov uvoza. In k temu je treba dodati, da se je zaradi slabe kvalitete izvoz usmeril bolj v vzhodni blok, kjer nimajo konvertibilne valute. Primanjkljaj v zunanji trgovini bo znašal najmanj 5 milijard dolarjev.

Zunanji dolg republike je dosegel 13 milijard, a od te vsote je le tretjina z nizkimi obrestmi. Odplačevanje dolga bo gotovo zahtevalo skoro celo milijardo. Če dodamo še stroške ene milijarde, ki jih Jugoslovanci napravijo z nakupi v Trstu — številko je oktobra 1979 povedal predsednik Hrvaškega sabora tovarš Bilić — stoji SFRJ pred nadvse resnim problemom, kako kriti ta ogromni primanjkljaj. Med važnimi pozitivnimi postavkami je seveda turizem, ki je leta 1979 prinesel državi nekaj nad milijardo dolarjev. Ta vsota je sicer spoštovanja vredna. Toda Španiji je turizem prinesel osem milijard, Italiji devet in majhni Avstriji več kot tri milijarde dolarjev, zato se moramo mirne duše vprašati, kaj je narobe na tem polju. Res je v tej postavki skoraj popolnoma izpadla Črna gora zaradi potresa, a vendar to ni zadostno opravičilo. Verjetno je dohodek mnogo večji, toda del ostane v rokah zasebnikov, nekaj pa najbrž utaje tudi podjetja sama. Za slabo turistično bero skrbje tudi občani SFRJ, ki romajo v velikih tramvah v tujino na izlete in dopuste. Poleti 1979 je bilo samo v Grčiji 400.000 Srbov.

Druga zelo pozitivna postavka, ki pa je novi družbi seveda le v sramoto in ne v čast, so zdenci. Ta pojav sicer skušajo predvsem za domačo uporabo tolmačiti z željo zdencev po višjem zaslužku in ne zaradi nujnosti. Tako je zapisal v Delavcu (Julij-avgust) tajnik Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije tovarš Franc šetinc. Ta je tudi zapisal, da so mu mnogi zdenci izjavili, da so šele v tujini spoznali humanizem in demokracijo samoupravnega sistema. A mi se vprašamo, zakaj pa nočejo domov? A ta postavka se tudi niža — nakazila zdencev za vzdrževanje družin se manjšajo, ker zadnje čase zdenci skušajo dobiti k sebi družino. Zato moremo že sklepati, da je v Nemčiji poleg pol milijona delavcev že tudi pol milijona družinskih članov.

Ima pa režim še drugo pozitivno postavko. So to devizne vloge izseljencev, ki jih na veliko lovijo s propagandnimi potezami. Vloge, ki jih bo treba nekoč vrniti, grede baje že v milijarde. Ne-logično pa je obrestovanje deviz in kaže na pomanjkanje zdrave ekonomske miselnosti. Jugoslovanske banke obrestujejo vse časovno vezane devizne vlo-

OPOROKA MIHE KREKA NARODU

II.

V prvem odlomku našega raziskavanja Krekove politične zapuščine smo omenili od treh delov njegovega projekta glede zaželenega razvoja narodove prihodnosti, namreč program Slovenske ljudske stranke. Tej najmočnejši in vodilni politični formaciji je načeloval dolga leta, ravno pred 25 leti pa v begunstvu objavil posodobljen program, katerega vsebino smo zadnjič na kratko posneli.

2) Slovenska formula je udomačeni izraz za izjavo, ki jo je dr. Krek izdal v svojstvu predsednika Narodnega odbora za Slovenijo l. 1960 pod naslovom „Nameni naše narodne politike“. V tem dokumentu je predložen načrt za prehodno dobo, ko se bo podrl diktatorski sistem komunistične partije in bodo narodi sedanje Jugoslavije svobodno zadicali ter iskali zanesljive in varne poti v demokratično novo dobo. Prelomi te vrste so bili v zgodovini vedno zelo nevarni. Krek je imel nevarnost pred očmi, zaradi česar je poskusil postaviti temelje za ureditev prehodne dobe. Slovenska formula zatorej ne govori o državnopravnih ureditvah na jugoslovanskem prostoru, vsebuje le postopek, ki prihaja v poštev za vse politične strankarske formacije, ki bodo hotele sodelovati pri bodoči ureditvi domovine. Dana bo možnost, da se ustanovi po tej prehodni dobi slovenska država, izvede ljudsko glasovanje o njeni povezavi v zvezo jugoslovanskih držav, ali da se vključi Slovenija v federativno urejeno Jugoslavijo, ali da se popolnoma osamosvoji kot suverena država. Vsaka stranka bo imela po slovenski formuli možnost, da na demokratičen način uveljavi svoje cilje.

Načela formule sloniijo na ključnih mednarodnih konvencijah, kakor je ona Združenih narodov o človekovih pravicah, ali strasbourška konvencija; glede državno-pravnih vprašanj pa formula predvideva ohranitev sedanje upravne ureditve Jugoslavije na obstoječe republike z vsemi pristojnostmi, ki jih republikam jamči sedanja ustava; tem se dodajo še pristojnosti, ki jih dodatno vsebuje znani Cvetković-Mačkov Sporazum iz avgusta 1939 za banovino Hrvaško. Tako ureditev ostane v veljavi vse do tlej, da bodo mogli narodi v svobodi in pomirjenosti po načelu samoodločbe na demokratičen način voliti svoja predstavništva, ki naj rešujejo in končno rešijo vse probleme državno-pravne ureditve na prostoru Jugoslavije.

Na prvi pogled in površno se zdi Slovenska formula — ki naj bi se je oklenili tudi Srbi in Hrvati — bolj malo pomembna, v resnici pa je upoštevanje njenih idej ogromne važnosti za miren, nekrvav prehod iz diktature v demokracijo brez vmešavanja zemlje lačnih sosedov v ta proces. Prosimo Boga, da bi se ta Krekov načrt polno uveljavil in delajmo na tem, da se res uveljavi ob uri zgodovinske preskušnje!

3) Demokratična alternativa. Slišati je bilo tu in tam, da politična emigracija iz Slovenije in ostale Jugoslavije nima nikakih jasnih idej in načrtov, kako naj bi se sedanji diktatorski režim zamenjal, in kakšne državno-politične smernice naj bi se predložile narodom sedanje Jugoslavije za sporazumno ureditev državno-pravnih vprašanj na tem ozemlju, ko bo vzpostavljena možnost za glasovanje na svobodnih volitvah. Takim očitkom, zlasti iz komunističnega tabora v domovini, so napravili konec javno priznani politični zastopniki Slovencev, Srbov in Hrvatov v zdomstvu s tem, da so se na povabilo Vane Ivanovića, lastnika parobrodne družbe v Londonu, konec aprila 1963, zbrali na štiridnevnem posvetu v angleškem mestu Stansteatu in se zedinili na formulaciji

ge po enaki meri, pa je ta mera trenutno odločno prenzika za ameriški dolar, obenem pa odločno prevleka za švicarske franke in nemške marke.

Dr. Peter Urbanec

besedila, ki so mu dali naslov Načrt predloga za demokratično alternativo.

Dr. Miha Krek je bil kot eden najizkušenejših politikov iz predvojne Jugoslavije osrednja in vodilna osebnost stanstaetskega sestanka. Upravičeno se lahko reče, da so osnovna načela demokratične alternative sad njegovih političnih idej o bodočem razvoju slovenskega in ostalih narodov na prostoru jugoslovanske države. Predlog alternative v uvodnem odstavku jasno označi njen namen. Vsak narod Jugoslavije ima pravico do svoje samostojne in suverene države. Izhodiščna točka vsakega sporazumevanja med Slovenci, Hrvati, Srbi in Makedonci je zagotovilo, da ima vsak narod priložnost v svobodnih volitvah s svojo večino povedati, ali je za svojo popolnoma samostojno državo ali pa da svoj pristanek na skupnost (zvezo) takih držav. Če v svobodnem glasovanju katerikoli narod Jugoslavije odloči, da osnuje svojo samostojno državo, ima pravico osnovati jo v sporazumno določenih mejah.

Stanstaetski dokument pa naglašja prepričanje njegovih avtorjev, da bi vsak poskus razbijanja okvira sedanjih mednarodno priznanih meja mogel spraviti v resno nevarnost integriteto vseh njenih narodov in vsakega posebej. Znotraj teh meja tvorijo bazo državno-pravne ureditve narodne države (Slovencev, Hrvatov, Srbov, Makedoncev in Bosancev), ki opravljaajo vse posle, razen tistih, ki so z izrecnim sporazumom vseh držav prenešeni v pristojnost Zveze držav. Ti posli posameznih držav, sumarično naštetih, so tako razsežni, da jih tu niti v izvlečku ni mogoče naštevati. „Zvezi držav“ naj bi suverene države po načrtu odstopile samo sledeče funkcije: enotno vodenje zunanjih zadev, uravnavanje gospodarskega sodelovanja, načrtovanje in izvajanje enotnega pouka, vežbanja in opreme oboroženih obrambnih sil na področju posameznih držav, za skupno obrambo; skupno zakonodajo in zvezine finance za uspešno izvedbo teh nalog.

Demokratična alternativa dokaj podrobno izraža napotke, kako naj bi se vsa preureditev praktično izvedla, in tako postavlja temelje, na katerih bo mogoče začeti z delom, ko pride čas.

To je tretji del Krekove oporoke, ki jo je zapustil svojemu narodu. Politični forum, ki je pred 15 leti izdelal demokratično alternativo, s Krekovim aktivnim doprinosom, je še danes aktiven in v njem sodelujejo tudi Slovenci, žal brez dr. Mihe Kreka.

L. P.

ZLATA MRZLICA

Zlata mrzlica je pretresla Evropo in ostali svet. Cena zlata je tako poskočila na raznih svetovnih tržiščih, da je povzročila pravi preplah v gospodarskih krogih. Odkar je bila pred dvema mesecema zasedena ameriška ambasada v Teheranu, se je cena zlata dvignila za 50 odstotkov. Doseglo je že ceno 635 dolarjev za unčo. Vendar se je poženjen po zlatu hitro poleglo. Te dni je cena znova padla, v nekaterih mestih bolj, v drugih manj. V Franciji so sedanji kupci masovno postali prodajalci, in cena je padla kar za 40 odstotkov.

El llamado de advertencia

Utilizando palabras del profeta Isaías el papa Juan Pablo II pintó el espectro de un conflicto mundial. El pontifice, en breve charla, comentó las “oscuras predicciones” del futuro del mundo.

“Considerando el panorama general del mundo —dijo el papa— podemos aplicar instintivamente a nuestro tiempo las palabras del profeta Isaías: ‘La oscuridad cubrirá la Tierra, una penosa niebla sofocará a las naciones’.

“Los indicios que confirman la profecía y ha provocado un renovado interés en Cristo y su Evangelio no son pocos”, acotó Juan Pablo II.

“Los presagios con los que se inició 1980, desgraciadamente, son desalentadores. Nosotros, sin embargo, no podemos y no nos dejaremos llevar por el desarrollo de oscuras predicciones que se producen desde tantos lugares.”

SOVJETSKA POLITIKA IN JUGOSLAVIJA

Nekdanji jugoslovanski in hrvatski generalštabni polkovnik Ivan Babić od časa do časa poseže tudi v hrvatsko notranjo in zunanjo politiko s svojimi resnimi, realističnimi in konkretnimi članki, ki vzbujajo vedno veliko pozornost v javnosti. Ne samo med hrvatskimi emigranti, temveč tudi med vsemi, ki jih zanima razvoj v Jugoslaviji in v tem delu Evrope sploh. Odlikuje ga trezno gledanje na položaj, razumsko analiziranje dejstev ter se ne da zavajati emocionalnim navdušenjem, ki so tako značilni za hrvatsko emigracijsko politiko.

Lani (1979) je v začetku leta napisal samo analizo o razmerju Amerike — ZDA — do jugoslovanskega vprašanja, zdaj ob koncu leta (v reviji Poruka slobodne Hrvatske, novembra) pa analizira na isti način razmerje Sovjetske zveze do jugoslovanskega prostora.

Razmotrivanje je bilo napisano tik pred sovjetsko invazijo v Afganistan. Tedaj se mu je sovjetska politika do Jugoslavije kazala v tej-le luči:

Najprej izhaja iz ugotovitve, da se obe državi — ZDA in SZ — skrbno ogleda medsebojnih konfliktov na tem prostoru, kar bi obe lahko pripeljalo do nepredvidenih posledic tudi v mednarodni politiki. Da se ohrani to ravnotežje sil v svetu, predvsem v Evropi, je Severna Amerika odločno za status quo, za nespremembo meja in razmer v Jugoslaviji, zato ZDA podpira kakršnokoli Jugoslavijo kot garancijo za ohranitev miru.

Ta postavka je in ostane stalna tudi zanjeprej. Nasprotno pa vidi Babić, da za Sovjetsko zvezo ta status quo ne velja tako zadržno, ter ga pač priznavajo za sedaj, nikakor pa za stalno. ZDA nimajo nobene alternative za primer, če bi se v Jugoslaviji kaj spremenjalo, ker ne računajo s spremembo, kar bi pomenilo zlom ravnotežja v Evropi, ki je za obe velesili potrebno. Notranji nemiri v Jugoslaviji sami pa niso tako silni, da bi se mogli uveljaviti brez pomoči teh dveh velesil. Za ZDA pomagajo ohranjati stalnost države, medtem ko ima politika SZ samo prehodno značaj, kajti njen stalni cilj je podvreči tudi celotno Jugoslavijo svoji dominaciji. Zato ima SZ tudi alternativo za vsak primer: prosovjetske skupine v Jugoslaviji — predvsem v prostoru Črne gore in Makedonije.

Babić analizira nato z gospodarskega in vojaškostrategičnega pogleda prednosti ene in druge velesile na tem prostoru in pride do sklepa, da ima več prednosti Sovjetska zveza in bi ne bilo težko poraziti ZDA v Jugoslaviji, kar bi bil strateški in moralni poraz Amerike — njen prvi poraz v Evropi.

Tako pa bi to poseganje na ta prostor bilo že evropskega pomena, saj je ta prostor „najvažnejši na globusu“, kjer se stikajo interesi obeh velesil. Takša agresija bi mobilizirala vse protisovjetske sile v Evropi na odpor. — Torej sklep: globalna svetovna politika zahteva, da Moskva v razmerju do Jugoslavije ne prekorači mej, ki jih postavlja zrela in pametna politika. In Sovjetija igra pametno politiko.

In katere so te meje?

Že od nekdanj je cilj carske Rusije — in sedaj sovjetske —, da pride do izhoda na toplo morje. Že od Petra

Velikega, ki mu je bil Carigrad, Bospor in Egejsko morje neposreden cilj. Zato niso Bolgariji pustili na Egej na Berlinskem kongresu 1878 leta; niso glavne evropske sile pustile uničiti evropsko Turčijo in so Avstro Ogrski dali mandat okupirati Bosno in Hercegovino kot obrambni zid Evrope proti ruskemu vplivu. Ta meja je bila vedno odločilna, tako ob aneksiji Bosne leta 1908, in v balkanskih vojnah 1912, ko Srbije niso pustili na morje, in so raje ustvarili Albanijo. Tudi Rusija je pri tem sodelovala, kot je sodelovala pri odporu proti nemškemu „Drang nach Osten.“ Isto je bilo v svetovni vojni: zapad in Rusija sta spoštovala staro mejo. Celó v II. vojni. Toljubuhinova rdeča armada ni šla čez Dravo k Jadranu, kakor bi gotovo v lahkoto prišla na morje. Celó Churchillova zahteva po 100% angleškem vplivu v Grčiji pomeni obrambni zid Evrope proti Rusiji v Sredozemlju. — Za zgodovinsko napako Churchillovo pa smatra delitev v Jugoslaviji na politični vpliv med komunisti in demokrati na fifty fifty (50%), namesto, da bi vztrajal na zgodovinski obrambni razmejitvi prostora, kar je še danes vzrok nestabilnosti na Balkanu, oz. v Jugoslaviji. Celó Stalin je po prelomu z Jugoslavijo spoštoval 50-50% in ni zavzel Jugoslavije, kot bi jo lahko. Tudi Hruščov in Brežnjev sta sicer bila dinamična, pa sta vendar umirjena, zlasti ko je Johnson rekel sovjetom, da jaltski dogovori veljajo še vedno za češko in druge, če bi se pa dotaknili Jugoslavije, bi moralo priti do novih — dogovorov.

Po vsem tem polkovnik Babić sklepa, da bi se ohranila glede Jugoslavije, če bi bila priložnost za spremembo, stara tradicionalna linija. Direkten spopad zaradi te meje bi mogel voditi do vojne, celo do svetovne, in je zato „najmanj neverjeten.“ Ni pa izključeno, da bi SZ vendarle težila po celotni Jugoslaviji po sili in na drugačen način, to bi potem pomenilo poraz Amerike in njenih zaveznikov, zaostrenje napetosti, oboroževanje do dramatskih razmer, česar pa nobena teh držav sedaj ne želi.

Dobro Babić podčrtava besedo sedaj, meni pa, da bi v takem primeru prišlo do novih pregovorov in do iskanja novega evropskega in svetovnega ravnotežja na našem prostoru, kar bi vodilo spet do novega tipa status quo-a, pri katerem bi verjetno imelo vpliv tudi načelo spoštovanja narodnih samoodločb. Toda ti ne bi ničesar odločali, imeli bi samo — drugovredno besedo. To pa bo odvisno od ljudi doma, v domovini, in šele potem o delu v emigraciji. Toda pripravljati moramo na to — zunanji svet.

Tako ta vojaško-politični strokovnjak — pred sovjetsko zasedbo Afganistana. Vse to, kar je Babić „po vsej logiki sklepal“, da bi se utegnulo zgoditi v Jugoslaviji ob spremembi status quo-a, se je zdaj zgodilo v Afganistanu. Sovjetska tradicionalna težnja po toplem morju si zdaj odpira nasilno pot v Perzijski zaliv. Ravnotežje v Aziji (in globalno) je poraženo. In so vendarle sovjeti to tvegali kljub vsemu odporu protikomunistov sveta in mednarodnega sodišča. Poslužili so se Brežnjeve doktrine celo proti — nesocialistični državi. Še laže bi jo uporabili proti komunistični Jugoslaviji, kjer že obstajajo — kot pravi — priprave za sovjetsko drugo alternativo ob morebitnem porušenju status quo-a...

Ta Babićeva znanstvena analiza razmerja med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo je pač veljala — za sedaj, to je natančno do 27. decembra 1979. In — odslej?!

Jugoslavija stoji pred — Titovo boleznijo in pred drznostjo sovjetske agresivnosti, ko tradicionalne razmejitve ne veljajo več, ne veljajo zgodovinske izkušnje in tudi ne — „niti malo ne — logike“, na katerih predpostavkah je zgradil svojo zgornjo teorijo.

AFGANISTAN - SOVJETSKI VIETNAM

VEDNO VEČ SOVJETOV IN NARAŠČAJOČ MUSLIMANSKI ODPOR

Bliskovito se razvijajo dogodki zadnje dni, odkar je dejansko na sam bojišni dan, 25. decembra, pričel državni udar v Afganistanu. Ta udar so podprle sovjetske čete, ki so množično navalile čez mejo in se najprej nastanile v glavnem mestu Kabul. Po usmrtni dotedanjega predsednika se je začela ofenziva na protisovjetske oddelke. V prvih spopadih je bilo ubitih nad tri tisoč afganistanskih vojakov. A odpor je pričel naraščati v notranjosti države, kjer se množijo napadi na sovjetske oddelke.

Od tedaj naprej je težko imeti podrobno sliko položaja. Jasnó je le, da se trenutno v Afganistanu nahaja med petdeset in osemdeset tisoč sovjetskih vojakov, s tanki in letali, in da jih prihaja še in še. Po drugi strani pa protisovjetski Afganistanci napadajo te čete v najčistejšem stilu gverilske vojne.

Žalostna poročila prihajajo iz države. Govore o pravem genocidu Afganistancem, o bombardiranih vaseh, o hudih ofenzivah proti ostankom afganske vojske; a govora je tudi, da soveti že spreminjajo svojo strategijo spričo ljudskega odpora. In tu nastane vprašanje: so v Moskvi pričakovali ta odpor, ali so se ušeli v svojih računih?

„Lahko je zasesti Afganistan, a ga težko ohraniti tudi s petdeset tisoč mož“ je izjavil eden izmed vodij afganskega odpora. „Zasedli bodo mesta, a dežele ne bodo mogli podvreči“ zatrjujejo odporniki, ki so že pozabili medsebojne dosedanje spore in skupno nastopajo proti sovjetskemu vdoru.

Na zahodu pa strateški strokovnjaki z zanimanjem opazujejo razvoj dogodkov in ga primerjajo položaju, ki ga je Amerika doživela v Vietnamu. Mnogo okoliščin je enaki. Dežela ima malo komunikacijskih sredstev. Skoro ni železnice. Mesta so posejana tu in tam, a dežela je skoraj divja. Gore in doline, ki jih je treba poznati. Predeli večnih snegov pa neznane puščave. Maloštevilne, tudi slabo oborožene skupine lahko dolgo vzdržijo, če so le trdno namenjene vztrajati.

Vprašanje je orožje in dobave. A tudi tu je že storjen prvi korak. Kitajska že trenira afganske upornike. Tudi je vedno več kitajskih vojaških izvedencev na področju Pamirskega vozla, ki se pripravljajo odločilno poseči v položaj. Kitajci se ne bodo šli spopadati z Rusi, a Afganci bodo tam imeli močno zaslombo. Prav tako je tudi Egipt že ponudil, da vadi afganske upornike in jim posreduje orožja.

Položaj se zapleta, in isti zahodni opazovalci ugibajo, če invazija Afganistana ni morda sad nove generacije v Kremlju in v sovjetski vojski, ki se malo ozira na mirno dosedanje Brežnjevo politiko, in bo odslej naprej po svoje reševala sovjetske interese.

In zahod? Kaj je storil doslej? V raznih prestolnicah so bile protisovjetske manifestacije zaradi invazije Afganistana. V ZDA je predsednik Carter

zavzel še kar oster položaj. Ostro je protestiral proti takemu kršenju afganske suverenosti in zahteval takojšen umik sovjetskih čet. Na določenem področju je ustavil prodajo žit Sovjetski zvezi, prepovedal ribarjenje sovjetskih ribiških ladij v ameriških vodah in zagrozil, da se Amerikanci ne bodo udeležili moskovskih olimpijad.

Ob tem je zanimivo, da je senator in predsedniški kandidat Edvard Kennedy kritiziral Carterjevo potezo o prepovedi prodaje žit, ker da bodo s tem preveč prizadeti ameriški poljedelci. ZDA da morajo pač z vojaško pripravljenostjo dokazati, da so prva velesila. Glasnik Carterjeve vlade mu je odgovoril, da je ta položaj kaj hinavski, saj prav senator Kennedy nosi rekord negativnega glasovanja, kadar gre za fonde v obrambne namene. Sovjetska zveza pa je Carterja obtožila, da obnavlja vzdušje mrzle vojne.

V Združenih narodih so sklicali zasedanje varnostnega sveta. Predložili so glasovanje za poziv Sovjetski zvezi, naj takoj umakne svoje čete iz Afganistana. Glasovalo je za poziv trinajst držav. Proti pa seveda Vzhodna Nemčija in pa Sovjetska zveza, ki je s tem vetirala predlog. Sedaj so sklicali izredno zasedanje skupščine, ki naj debatira afganski problem. Torej: storili niso nič.

Ameriški obrambni minister Harold Brown je potoval na Kitajsko. Tam da se bo pogodil za neke vrste obrambno povezavo med ZDA in Kitajsko proti Sovjetski zvezi.

Zadnje novice, ki prihajajo iz Afganistana, govore že o moči stotisoč mož, ki jih je Sovjetska zveza nastanila kot stalno posadko za kontrolo države. Tudi govori o hudih sovjetskih žrtvah zaradi nenehnih gverilskih napadov.

Papež Janez Pavel II. je preteklo soboto 5. januarja opozoril svet pred nevarnostjo vojne. Stori je to z besedami preroka Izaija: „Tema bo pokrila zemljo in tegobna megal bo zadušila narode“. In je dodal: „Znamenja, s katerimi se je pričelo leto 1980, na žalost, ne bude upanja. A mi ne moremo in ne smemo zapasti malodušju novic, ki prihajajo iz tolikih krajev.“

NOTRANJJI PROBLEMI V IRANU

KAJ BO STORIL HOMEINI?

Medtem ko teče osebju ameriškega poslatništva v Teheranu že tretji mesec zapora, se je precej zaostрил notranji položaj Irana. Pisali smo že o nasprotju med Homeinijem in turškim muslimanskim prebivalstvom, ki sledi vodji ayatollahu Madiariju. A pretekli teden je Madiari po sestanku s Homeinijem prenehal s svojim uporom, se mu javno pokoril in celo razpustil svojo politično stranko, ki je bila skoraj edina politična opozicija proti Homeiniju.

A s tem stvar ni bila urejena. Če-

MEDNARODNI TEDEN

BEGIN IN SADAT sta se sestala v El Kairu, da se posvetujeta glede bodoče usode Jeruzalema. Seveda ne bo vidnih napredkov na tem področju, kajti znan je judovski namen, da za nobeno ceno ne vrnejo, niti pristanejo na delitev njih svetega mesta.

NIKARAŠKA revolucionarna vlada je obnovila veljavnost državljskih pravic. Obenem je objavila gospodarski načrt za leto 1980. Predvideva v njem obstoj privatnih podjetij, katerih vloga pa da bo „drugorazredna“. Interesi privatnih podjetij da morajo biti podvrženi interesom večine. Vlada je tudi ugotovila, da je kupna moč delavskih plač v preteklem letu zaradi vojne ter inflacije padla kar za 70 odstotkov.

200 OTROK je umrlo v Kambodži, vsled spopadov med nasprotnimi skupinami. Neko taborišče na meji Kambodže in Tajske je bilo bombardirano. V njem pa se je, poleg oddelkov Svobodnega Kmera, nahajalo na stotisoče civilistov, ki so postali glavne žrtve napada.

V EL SALVADORJU skušajo rešiti politično krizo, medtem ko se obnavlja gverilski napadi. Cerkev pa je medtem pozvala narod k pomirjenju in opozorila na nevarnost državljanske vojne.

TITO znova boleha, to pot zaradi vnetja žil na nogah. Stanje se mu je nenadno poslabšalo, zaradi česar so ga najprej internirali v Ljubljansko bolnišnico, nato pa prepeljali na Brdo, kjer ga zdravi osem domačih specialistov, a na pomoč so poklicali še dva najslavnejša strokovnjaka: ameriškega zdravnika Michaela Deakeya in pa Rusa Marata Knazjeva.

V RODEZIJI je prišlo do pomiritve. Začasno je položaj pod angleško kontrolo. Anglija bo v kratkem predala oblast svobodno izvoljeni rodezijski vladi. Objavili so tudi delno amnestijo za razne gverilske skupine. Sedaj se veliko število gverilcev predstavlja v angleških postojankah, da se tako vračajo v normalno življenje.

PORTUGALSKA ima novo vlado. Sa Carneiro je nastopil kot ministrski pred-

IZ ŽIVLJENJA IN DOGAJANJA V ARGENTINI

Poletje, ki je s polno silo pritisnilo v Argentini, se pozna tudi na političnem polju. Kaj malo dogodkov in novic je zabeležiti. Če ne bi bilo težkega svetovnega položaja, večkrat dnevniki ne bi vedeli kaj staviti na prvo stran.

A prav ta zunanja dogajanja so odjeknila tudi v Argentini. Gre namreč za afgansko krizo in ameriško reakcijo nanjo. Kot znano, je Amerika ustavila prodajo žit Sovjetski zvezi in prosila, da bi to storile tudi ostale „priateljske države“. Med te sedaj štejejo tudi Argentino, čeprav je bila še pred kratkim v ZDA huda protiafganistanska kampanja in je Amerika ustavila Argentini vojaško pomoč zaradi domnevnega kršenja človekovih pravic.

Argentina ima s Sovjetsko zvezo pogodbo za dobavo en milijon ton žita. Ni to izredna količina, a malo se že pozna; malo za Rusijo, precej za Argentino, za katero je gospodarsko važna vsaka taka prodaja. Zato je bilo za znati v vladnih krogih te dni mrzlična posvetovanja glede tega, kaj storiti. Istočasno se je tudi v javnosti razvila debata, kakšen položaj naj zavzame Argentina spričo teh dogodkov.

Jasno je, da mnenje absolutne večine argentinskega prebivalstva obsoja sovjetski vdor v Afganistan. A to mnenje ne približuje simpatij ZDA, katerih zadržanje v zadnjih letih ni bilo naklonjeno Argentini. Prav te dni vlada analizira tudi poročilo, ki ga je sestavila medameriška komisija glede stanja človekovih pravic v Argentini. Vsebinska tega poročila še ni znana javnosti, a po reakciji vladnih krogov izgleda, da ni preveč ugodno.

O tem poročilu je znano le, kar je izjavil argentinski zunanji minister, brigadir Washington Pastor, ki je na časnikarskem intervjuju dejal, da je poročilo „krivično“, in da je bilo mesto, ki ga je zavzela omenjena komisija, „da lač od objektivne sodbe, ki smo jo pričakovali“.

sednik in z njim je priseglo 15 članov njegove vlade. Obljubil je, da bo njegova vlada „mnogo več kot le prehodna“, in da bo temeljito spremenil državo. A za to rahu bo na razpolago le 10 mesecev, kajti po ustavnih določilih bodo na Portugalskem že oktobra imeli nove splošne volitve.

TUDI V INDIJI so imeli splošne volitve, na katerih je z absolutno večino zmagala stranka bivše ministrske predsednice Indire Gandhi. Ta se bo sedaj vrnila na vlado in skušala postaviti red v kaj anarhični državi „svetih krav“ in tisočih narodov.

jeti. Waldheim se je nato hitro vrnil v New York. Klicala ga je tja pač nujnejša afganska kriza, ki bo prizadela tudi Iran, saj v precejšnjem prostoru meji na nesrečni Afganistan.

Problem človekovih pravic je za vlado temeljni problem ugleda v svetu. Levičarski krogi praktično po vseh evropskih državah podpirajo iz Argentine pobegle člane prevratnih gibanj, ki potom njih še vedno širijo protivladno propagando. To dela vladi preglavice, a problema doslej še ni mogla uspešno rešiti.

Kaže pa, vsaj po uradnih trditvah, da bodo v teku leta 1980 končno uređili problem inflacije. V prihodnjih 12 mesecih bo draginja poskočila samo za 50 odstotkov. To število, ki bi naježilo lase vsakemu evropskemu ali ameriške-mu gospodarstveniku, bo predstavljalo, ako se uresniči, pravo zmago za sedanjno gospodarsko ekipo. Da se bo uresničilo, je te dni potrdil državni tajnik za finance, polemiki dr. Aleman, ki je še izjavil, da „to pot gre zares“.

Upajmo da res, kajti leto nismo pričeli kaj ugodno. Podražila se je luč in podražila so se goriva, in sicer za 5 in 6 odstotkov. Vzponedno pa je država povišala plače svojim uslužbencem, in sicer za 24 odstotkov.

Poletni čas je predstavljal priliko, da so se nekatere vladne osebnosti, kakor vsak, ki to zmore, podale na počitnice. Najprej predsednik Videla, ki je odpotoval v Chapadmalal, nato pa še glavna poveljnika mornarice in letalstva. Zaenkrat je ostal le novi glavni poveljnik vojske, general Galtieri, ki je komaj pred kratkim nastopil. Morda je zato ostal na svojem mestu, da se privadi delu, predno si vzame zasluženi počitek.

Tega počitka bodo Argentinci letos deležni v kaj različni meri. Položaj je nekoliko povečal socialne razlike, tako da mnogi delavski sektorji ostajajo zapostavljeni v plačah. Ti si kakega potovanja ne bodo mogli omisliti. Nižje plasti srednjega razreda bodo segle po „sindikalnem turizmu“ dokler ta še obstaja in ga ne bo odpravila bodoča zakonodaja socialnega skrbstva.

Prisostvujemo pa tudi to poletje zanimivemu pojavu skoraj masovnega turizma v inozemstvo. Temu je iskati razlog v valutni razliki argentinskega pesa. Napram dolarju je preveč razveljavljen. Argentinski človek, ki je za tukajšnje razmere slabo plačan, je gospod zunaj meja države. Danes bi se splačalo delati v Argentini in živeti v inozemstvu. Ker pa je to nemogoče, počitnikuje vsak, ki more, vsaj v Južni Afriki ZDA ali kje drugje.

Zlasti je letos pravcati val argentinskih turistov vdrl v Brazil. To pa zato, ker je pred kratkim brazilska vlada devalvirala domači cruzeiro skoraj za 50 odstotkov. Tako kot smo pred komaj par leti doživljali v Buenos Airesu naval Brazilcev, morajo sedaj oni prenašati argentinske turiste, pač ker je sedaj „Brazil poceni“. V resnici je skoraj cenejše počitnikovati v tamošnjih turističnih krajih, kot pa obiskati domača argentinska kopališča na atlantski obali.

Tine Debeljak

Med knjigami in revijami

DRAGA 1978

I.

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu je v dneh 2. in 3. septembra 1978 priredilo že trinajstič študijske dneve na Opčinah pod starim imenom „Draga 1978“. (Tam jih je namreč začel ustanovitelj, pokojni prof. J. Peterlin.) Predavanja so nato v prihodnjem letu izhajala v majhnih tiskanih zvezkih, ki jih je pa za leto 1978 zamenjala šapirografirana razmnoženina v veliki pisarniški obliki na 120 straneh z letnico 1979. Kakor vemo, pomeni „Draga“ vsakoletno srečanje izobražencev iz vse Slovenije, to je: iz matične (SRS), zamejstva (Primorske in Koroške) ter zdomstva (iz Slovenije v svetu kjerkoli), da se nekako na ideoloških nevtralnih tleh — zdaj na Opčinah — akademsko pogovore o aktualnih slovenskih problemih. Ni bilo vedno brez težav in motenj, toda prav novi zbornik prča, da so te bile premagane in se ustanova razvija morda še bolje kot pred krizo.

Zanimivost predavanja je v tem, da obnem ob njih izhaja tudi dobesedna podrobna debata, kar pogloblja problematiko in dokumentacijo večja cena.

Pisec prvega predavanja je dr. Franc Bučar iz Ljubljane, bivši visoki upravni uradnik v Beogradu in v Ljubljani, kjer je predaval upravno pravo na univerzi in iz te stroke napisal mnogo tudi v svetu priznanih razprav. Je tudi sodelavec elitnega znanstvenega zbornika Meje spoznavanja, ki je l. 1974 izšel pri celjski Mohorjevi družbi. Ta razprava nosi naslov Ideologija in demokracija. Hoče pa biti (po uvodni izjavi) izključno abstraktno teoretičnega značaja, ki zavestno izključuje vsako konkretiziranje. Ideologijo smatra kot „zbor notranje zaključeni, ekskluzivno skladno povezanih gledišč, s katerimi si razlagamo stanje sveta in iz njih izvajamo cilje, ki bi si jih med življenjem radi uresničili... Ideologijo ima slednja organizacija... Demokracija pa je možna na celi vrsti neodvisnih ideologij, ne samo na eni notranje skladni konsekvantni ideologiji. Pot v demokracijo je — pluralizem mnenj.“ To nekako bi bila os predavanja, ki je za zgled znanstveno analizirala neko imaginarno podobo take ideologije, ki „že vse ve in

(109)

ima za vsak problem že pripravljeno edino in pravilno rešitev ter drugačne ne pripušča.“ Tako ideologija zaslužnje človeka, če pride na oblast, in jo pisec v imaginaciji mojstrsko nazorno predstavlja.

Kakor kaže opis debate, se ta ni mogla polno razviti prav zaradi tega, ker se ni spustila na konkretno aplikacijo teorije, kar je npr. hotel F. Jeza, ki je postavil vprašanje o idejnem totalitarizmu in možnost borbe proti njemu. Tudi sicer je bilo nesporazumevanj: ali ni „ideologija“ isto kot svetovni nazor? Ta ne zaslužnje samo, tudi osvobaja (Križnik). Težko je tudi primerjati ideologijo in demokracijo, ker nista na isti ravni kot pojma (Žerjal) itd. Diskusija priporoča za bodoča takšna abstraktna teoretična razpravljanja potreben koreferat (Vrtičič).

Drugo razpravo je napisal msgr. dr. A. Ilc, sodelavec Ruskega katoliškega centra v Bruslju (Ta ustanova je izdala njegovo prireditev prvega ruskega katoliškega prevoda celotnega svetega pisma, ki je pravkar izšel). Tako je bil gotovo najbolj poklican, da govori o stanju Cerkev v Sovjetski zvezi pod naslovom Od poskusa totalnega uničenja do zarje novega krščanstva. Da se vidi to totalno uničenje ruske pravoslavne Cerkve v Sovjetiji, podaja statistiko Cerkve iz l. 1914: tedaj je imela Cerkev 75 škofij in 163 škofov, 51.405 svetnih du-

hovnikov, 54.174 cerkvá, 1025 samostanov, 94.629 redovnikov in redovnic, 4 bogoslovne akademije, 57 velikih seminarij, 185 malih, 37.528 župnijskih osnovnih šol, 291 bolnišnic, 1113 domov za ostarele, 334.497 župnijskih knjižnic itd. V revoluciji je bilo ubitih 18 škofov in nad tisoč duhovnikov. Toda hušje je prišlo šele pozneje: l. 1922 je Lenin pisal pismo — ki ga ni v Zbranih spisih in je bilo priobčeno šele l. 1970, kot omenja Ilc — naj v času nastopajoče lakote „izropajo vse cerkveno bogastvo... z vso besnostjo in neusmiljenostjo stro vsak odpor... čim večje število reakcionarne duhovščine se nam posreči pri tem (ob priložnosti lakote) pobiti, tem bolje...“ Torej pobijanje duhovščine spada k bistvu leninizma (in ta je še danes temelj KPJ!). Tedaj je bilo pobitih še 29 škofov in 9429 duhovnikov. ČEKA je v celoti do l. 1927 pobila 23.450 duhovnikov. K tej katastrofi je prišla še podreditev režimu Cerkve z metropolitom Tihonom, in s tem shizma v Cerkvi. Tako so v l. 1940 bili na vsem sovjetskem področju še: 4 škofje in okrog 1000 duhovnikov, ki pa so bili v vednem strahu pred zaporom. Tako je bilo tik pred drugo vojno „uničenje skoraj totalno“.

Napad Hitlerja na SZ (1941) je bil rešitev za Cerkev. Ta je zaukazala takoj vso pomoč rdeči armadi, preden bi jo Stalin zahteval. Toda na od Nem-

cev okupiranem področju je ljudstvo samo od sebe odpiralo cerkve — 21.000 cerkvá. Stalin je spremenil taktiko, ko je videl, da je to sila, s katero bo treba računati tudi — po zmagi. Zato je dal Cerkvi — kot „plačilo za pomoč“ — delno svobodo z ustanovitvijo patriarhata (1943) obenem pa Cerkev obvezal sodelovati s sovjetskim režimom z delom „za mir na mednarodnem polju“. Do smrti ni Stalin več preganjal Cerkve. Pač pa je z novim preganjanjem začel Hruščov, goreč ateistični aktivist. Od 21.000 cerkvá je ostalo sedaj le nekaj 6.500, če ne še manj. To uničevanje nadaljuje Brežnjevi z metodami raznih upravnih šikan... čeprav je v ustavi zajamčena svoboda Cerkve.

Tako podoba kaže msgr. Ilc v prvem delu predavanja. V drugem oznanja — zarjo novega prebujenja. Novi rod odklanja vsakršen marksizem, tudi ga ne zanima komunizem, hoče duhovno prebujenje Rusije. In v tem vodi — inteligenca. Solženicin piše: „Inteligenca pred revolucijo je bila ateistična in se je bahala z antiklerikalizmom, svoje dovpite in smešnice naperjala na duhovščino in Cerkev, zdaj inteligenca ne dopušča več kaj takega; to prepušča — partiji.“ Msgr. Ilc vidi to prebujenje k duhovnemu v dveh smereh: v delu še nevarnih humanistov, in v poglobljanju krščanstva v verniki. Agnostiki poudarjajo prvenstvenost duše, ne več materije. Te-

Novice iz Slovenije

DOMŽALE — Domžalska občina je izdala zbornik o zgodovini te občine, ki je pomembna obogatitev za delo zgodovinskega društva za Slovenijo. Poleg zbornika pa so izdali še „Pomniki revolucionarnega delavskega gibanja in NOB v domžalski občini“.

ZAGORJE — Razstavo ptic in tekmovalje ptic pevk so odprli 30. novembra v zagorskem domu. Slovenski ljubitelji ptic so pripeljali na razstavo 1150 ptic — od 23 društev, ki delujejo v Sloveniji, se je te razstave udeležilo kar 21.

KRANJ — V kranjskem Gorenjskem muzeju so odprli razstavo slik bohinskega slikarja Valentina Hodnika (1896-1935), ki so vse iz planinskega sveta. Hodnik je zapustil s svojimi slikami svojevrsten opus, ki je razmeroma redek tudi drugod, ne samo v Sloveniji.

LJUBLJANA — Izleti v tujino so postali že kar v modi med delovnimi ljudmi. Vendar je kolektivni izlet ljubljanskega podpetja „Studio“ nekaj ne navadnega. Zaposleni so odšli kolektivno na štiridnevni letalski izlet v London in sicer ne na nakupovanje, kot vabijo v raznih turističnih organizacijah, ampak na — izobraževanje. Podjetje „Studio“ je od ustanovitve pasivno in zaposleni so do nedavnega dobivali le 70 odstotkov osebnih dohodkov. Toda za kolektivni izlet so se odločili, da bi še „pravčasno“ porabili denar iz sklada za „pronto razpolaganje“, ki je namenško določen za izobraževanje.

LJUBLJANA — Turistična agencija Jugotours iz Ljubljane je pripravljala potovanja v Anglijo ob koncu novembra in „lovila“ potnike z razprodajami v londonskih veleblagovnicah. Vendar pravijo, da te razprodaje v Londonu le niso tako ugodne, razen tega pa je za funt bilo treba odšteti 48 dinarjev.

LJUBLJANA — Med delavci založniškega podjetja Mladinska knjiga je ob prvem izplačilu dohodkov po „novem merilu“ začelo vreti in „delovna skupina Centralne konference Zveze komunistov Slovenije“ je takoj začela ukrepati. Delavcem iz tiskarne in retuše so obljubili „retušo“ osebnih dohodkov, strokovne službe so si nadele nalogo o novi izdelavi „novih meril za plače“.

SKOFJA LOKA — V škofji loki so 24. novembra ustanovili zvezo društev naturistov, včasih so jim rekli kar nudisti. Ta društva imajo v Sloveniji zaenkrat 500 članov, a naturisti pravijo, da jih je že 15.000, le da niso vsi nudisti, pardon naturisti včlanjeni v svoja naturalna društva. V škofji Loki so tudi povedali, da jim gredo v Celju še kar na roke, niso pa našli zaenkrat razumevanja v Ljubljani in Kranju. Ustanovitve zveze je podprla tudi Socialistična zveza delovnega ljudstva in pa Turistična zveza, prodajalci kopalk pa najbrž ne.

že po nekem slutenem Absolutnem. Hočejo revolucijo, toda — brez nasilja, revolucije v — dušah. Ni jim več prvi nasprotnik v borbi komunizem, ki „je zanje izgubil vso privlačnost“, temveč — „pomeščanje srca in duše, brezbriznost in neogodovnost“. Gre za prebuditev — vesti. Čutijo v njej priznanje božjega. Citira najnovejši deli A. Zinovjeva (Zevajoče višine, Svetla bodočnost), odličnega znanstvenika, člana Finške akademije, zdaj profesorja emigranta v Münchenu, ki ga smatra ob Solženicinu za najboljšega sedanjega pisatelja. V to vrsto šteje tudi Amalrika, Bukovskega itd. Solženicina pa že šteje v drugo vrsto: poglobljajceve krščanstva. Tudi sicer se krščanstvo širi v Rusiji. V moskovski pokrajini je sedaj že 40% krščenih in za krst prijavljenih otrok (pred 10 leti le — 15%). Odprta so samo 4 velika semenišča, vsako s 45 mesti na leto. Toda prošnji pride nad 250 letno! Iz teh se ustvarja „tajno redovništvo“, ki varuje, da pravoslavje ne razpade v sekte. Ne na stotine, na tisoče je takih tajnih redovnikov! V to skupino poglobljajcev krščanstva šteje Solženicina, Maksimova, Sinjavskega. Hočejo novo krščanstvo, ki pa bo različno od zahodnoevropskega. Ti oznanjajo — pokoro. (Msgr. Ilc opozarja na fatimsko prerokbo) „Komunizem je greh nas vseh, naj ga odreši pokora vseh.“ Novo krščanstvo bo — žrtev za

KOPER — Hoteli v Kopru so bili ob koncu novembra — titovski državni praznik — polno zasedeni. Toda ljudi ni bilo nikjer videti — vsi so bili v nakupovanju onkraj državne meje v Trstu.

RIBNICA — Na Mali gori je lovec Janez Ponikvar v začetku decembra ustrelil dva mlada risa. „Delo“ je zapisalo, da takega lovskega plena že 100 let ni nihče dobil. Kmalu po tem pa so se v istem listu začela pojavljati pisma bralcev, ki hudo kritizirajo lovčev dejanje, ker menda spada ris med redke, zato zaščitene zverine.

LJUBLJANA — V začetku decembra je toplo jesensko vreme ugodno vplivalo na rast pšenice, posebno v Beli krajini. Zaradi takega vremena pa so pomladanske cvetice prehitete koledar: Na travnikih so se že pokazale — še pred zimo — trobentice in teloh.

LJUBLJANA — Tujih turistov je po uradnih podatkih bilo v prvih desetih mesecih lanskega leta manj kot prejšnja leta, vendar je bilo prenočitev za en odstotek več kot leta 1978.

JESENICE — Jeseniška želblarna, ki večino izdelkov izvaža, je delala v decembru le s polovično močjo. Ta zastoj pa ni prvi, saj je do podobnih primerov prišlo že v avgustu, septembru in oktobru. Vzrok je pomanjkanje hladno vlečene žice, ki je letno po planu porabijo 11.800 ton. Toda dobava je šepala, iz Zenice bi morali dobiti 1000 ton, pa je je prišlo le 200.

LJUBLJANA — Po uradnih podatkih je vsak jugoslovanski delavec letno 15 dni na bolniškem dopustu. Večino „bolniških“ dopustov pa seveda bolniki porabijo za dela doma ali na polju.

LJUBLJANA — Za silvestrovanje so se začeli v Sloveniji zanimati že prve dni decembra. Pojavila pa so se tudi šušljanja o ogromnih vsotah, ki naj bi jih zahtevali razni peveci in ansambli za silvestrovske nastope. „Lira“, združenje glasbenikov, pevcev in drugih „estradih“ (navednice je postavilo naše uredništvo) je 11. decembra objavilo nekaj števil o honorarjih bolj znanih solistov in ansamblov. Cena je bila od 15.000 dinarjev navzgor za nastop, ansambli so dobili od 30.000 do 40.000 dinarjev.

LJUBLJANA — Dopisnik ljubljanskega „Dela“ poroča iz Moskve 9. decembra, da pomanjkanje pralnih praškov v Sovjetiji povzroča pravi nemir med potrošniki in da o perečem vprašanju kritično piše dva moskovska lista „Socialistična industrija“ in „Literaturnaja Gazeta“. Pristavlja dopisnik, da manjka tudi mila, kavni mlinčkov, serviet, likalnikov, kozmetičnih izdelkov, mesa in mleka. Na drugem mestu pa je v Delu zapisano, da še vedno v Jugoslaviji primanjkuje pralnih praškov, kave, limon in še marsičesa. Le

druge. „Nikjer ni bil Kristus tako križan, kot pri nas, nikjer ne bo vstajenje tako javno, kot pri nas...“ Ustanavlja se s krožki krščanske cerkvene obnove, Krščanski komite za pravice vernikov... Izhajajo v Samizdatu razprave o ruskih religioznih piscih. (Solovjev mi je „največji krščanski filozof XIX. veka.“) Razpravo sklene z optimistično mislijo: „Začenja se prihod tople pomladi, ki ni več daleč...“

Razprava ima v zborniku 14 strani, debata pa 12 strani: priča, kako živahno je predavanje vplivalo na poslušavce. Diskusija je terjala novih pojasnil, npr. ali je bil boljševiški obrat „revolucija“ (oktobrska) ali samo „puč“, kako je bilo s progresističnimi duhovniki 1917. leta; kako daleč je dovoljeno sodelovanje s komunisti; o vzhodni politiki; o izdajanju Biblije; o Stalinovi spremembi taktike zaradi „popustitve“, ali bistroglednosti oportunističnega politika za bodočo potrebo v Evropi itd. itd. Na vse je msgr. Ilc dajal široke obrazložitve, ki so povzete v brošuri in ki bistveno dopolnjujejo predavanje. (Pri tem sem si mislil: dvakrat je bil msgr. Ilc na obisku v Argentini, govorili smo z njim, pa ga nismo naprosili za predavanja, v katerih bi nam toliko lahko dal od svoje sovjetske razgledanosti! Toda pustil je za mecenški dar za izid zgodovine Ribnice, svojega rojstnega kraja.)

(Bo še)

nemir med potrošniki ni omenjen; najbrž zato, ker jugoslovanski potrošniki kar čez mejo „skočijo“ po produkte, ki jih doma ni...

NEMŠČAK — Na farmi v Nemščaku je 6. decembra zgorel velik svinjski hlev in z njim vred tudi 600 prašičev, med njimi 60 dragocenih plemenskih svinj. Hlev je bil dolg 80 metrov in širok 16 metrov, a zelo nesodobno urejen — samo en vhod je imel. Škode je bilo za več milijonov dinarjev. K sreči je gasilec iz Murske Sobote, Ižakovec, Dokležovja in Beltince uspelo omejiti požar, da se ni razširil še na druge objekte, v katerih je bilo 600 plemenskih svinj, 4200 bekonov, 1100 odstavljenec in 1400 sesnih pujskov.

LJUBLJANA — Evropa radiodifuzna zveza UER/EBU iz Ženeve je zaupala ljubljanski RTV izpeljavo 6. simfoničnega koncerta iz serije „Spoznavamo nova imena“. Orkester RTV Ljubljana je izvajal koncert, ki ga je prenašalo deset evropskih postaj. Na koncertu so predstavili sodobnega danskega skladatelja Axela Joergensena, kanadskega violončelista Denisa Brotha in mladega španskega dirigenta José Ramona Encinarja. Poleg dela „Marin“, skladatelja Joergensa so izvajali še „Variacije“ na rokokojško temo Čajkovskega s solistom Kanadčanom Brottom in suito Bele Bartoka „Čudežni mandarin“.

ŽUŽEMBERK — V starem delu tovarne Iskra — svoj čas je bil to Zadrugi dom — je 4. decembra eksplodirala električna sušilna peč. Hudo opečnih je bilo sedem delavcev, ki so jih odpeljali v novomeško bolnišnico. Dva ponesrečena sta umrla — Anton Zupančič star 57 let iz Bogdanje vasi in 40-letni Miha Hrovatiz Rebri. Po eksploziji se je vnela tudi stavba, pa so ogenj pogasili domači gasilci in poklicna gasilska četa iz Novega mesta.

Umrla so od 1. do 10. decembra 1979:

LJUBLJANA — Antonija Jerančič, 82; Alojzij Lavrenčič, Mihael Verbič r. Kocjančič; Marija Plevčak r. Božič, up. trg. potnik; Ela Piskernik r. Brenk; Slava Lenarčič r. Prosen; Uršula Gabrovšek r. Pahor, 95; Mimi Breznik; Stanko Remškar, up. monter; Jože Poničkar, up., 81; Nada Kmet r. Smole; Fanč Legat r. Rudolf, up.; Franc Matelič, up.; Ana Drogenik; Metka Anžur Vrvičar; Jože Zalokar; Emil Christof, up. trg. poslovođa; Ernest Jungdorfer, gradbeni tehnik in cenilec; Pavla Slejko r. Rotar, 82; Milan Štih, up.; Karol Jančigar, žel. up., 61; Alojz Matjan; Rajko Paulin, borec na solunski fronti; Anica Gornik r. Ševar, 97; Jože Lovšin, up. vlakovodja, 91; Alojzija Vrhovec r. Zupan, 82; Franc Zupančič, up. vlakovodja; Erna Saksida r. Welley, dr. Ne-da Žirovnik-Pogačnik; Jože Pate; Erna Rihar, 91; Ljudmila Klančnik r. Pangerc; Janez Žuran, up. 63; Franc Štriclej, up., 63.

RAZNI KRAJI — Franc Govekar, 97, župnik, Zapog; Mirko Mozečič, up., 90, Tacen; Frančiška Gržina, Pivka; Polka Golobčič, Velika Loka; Matija Glažar, up., Stari trg pri Ložu; Julka Križaj, Gorenja vas; Milena Milcher-sich r. Stepančič, Rim; Malka Petermelj, 57, Ajdovščina; Metod Lamovšek, 60, strojevodja, Kranjska gora; Jože Čenšjevar, Lomno pri Krškem; Franc Dolenshek, Bruna vas pri Mokronogu; Amalija Grabnar r. Zalar, Bločice; Alojzija Podpadek Kek, Brezovica pri Lj.; Angela Prebil r. Svetlin, Medvode; Francka Modic, 69, Dobrič; Viktor Novak, 86, Vnanje gorice; Ana Delakorda r. Balon, 93, Celje; Martin Golob, up., Mengeš; Ivanka Majer, Borovnica; Franc Bergant, up., Vič-Lj.; Alojz Jakoš, čevljar, Zador; dr. Franjo Ivanetič, 97, odvetnik, Novo mesto; France Dremelj, slikar, Dravice-Lj.; Marija Kos, 80, Sp. Kašelj; Marija Lešnjak r. Drnovšek, šentjernej; s. Brunona - Frančiška Lampič, Lenartovs Tlak, Mengeš; Apolonia Šustar, Podbrezje; Ernestina Spes, Celje; Anica Jan r. Erznovnik, 93, Stara vas-Ziri; Zofka Volčini r. Groboljšek, Podgorica pri Lj.; Lojze Škerlep, šetinov ata, 83, Mala vas-Lj.; Zlata Dolenc, up. učit., Brežice; Pierina Sfiligov r. Siess, 84, Izola; Marija Levičnik, up., Trzile; Ivan Anžur, Jurkov ata, posestnik, Zadobrova; Tone Brencič, veterinar, Maribor; Marko Frlan, odvetnik, Radovljica; Andrej Naglič, up., 74, Nadgorica; Danilo Kralj, up. žel., Zg. Kašelj.

PO ŠPORTNEM SVETU

SMUČARSKI SKAKALCI se bodo v tej seoni merili za svetovni pokal v skokih. Tekme bodo v 12 državah Evrope, Azije in Amerike, med prireditelji tekmovalj je tudi Jugoslavija s tekmovalcem v Planici marca 1980. Tekem bo vsega 25, vsakemu skakalcu pa se šteje 13 najboljših rezultatov. Točkovanje je enako kot pri alpskem smučanju: 1. mesto 25 točk, drugo 20, tretje 15, četrto 12 in nato po eno manj za vsako mesto navzdol do petnajstega mesta, ki prinaša eno točko. Tekmova-

SKLADATELJ MATIJA TOMC - 80 LETNIK

Konec lanskega leta je praznoval v Domžalah v Sloveniji 80-letnico rojstva veliki glasbeni umetnik, skladatelj Matija Tomc. Njegov življenjski opus je vsestranski. Močno pa izstopajo religiozne in liturgične skladbe.

ŽIVLJENSKA POT JUBILANTA

Matija Tomc se je rodil na božič, 25. decembra 1899, na Kapliščih pri Metliki v kmečki družini. Osnovno šolo je obiskoval v Podzemlju, rojstni fari, dokončal pa v Novem mestu, ko se je pripravil za vstop v gimnazijo, na kateri je bil pouk — razen slovensčine in verouka — v nemščini. Na gimnaziji je imel za profesorja glasbe kapiteljskega organista in skladatelja Ignacija Hladnika. Pri njem se je učil violine in klavirja. Pod njegovim vodstvom pa je pel ob nedeljah pri dijaški maši v frančiškanski cerkvi. Tu je imel priložnost opazovati Hladnikovo virtuosno igrano na orglah. Igral je pri tamburaškem orkestru, obiskoval promenade koncerte, ki jih je imela godba ob sobotah pred roževom.

Po prvem letu gimnazije je šel na škofijsko gimnazijo v Šentvid nad Ljubljano. Tu je bilo njegovo pravo srečanje z glasbo zelo dobro preskrbljeno. Dijaki so se lahko učili raznih instrumentov: klavirja, harmonija, violine, bolj nadarjeni tudi orgel. Gimnazija je imela tudi orkester. Dijaki so mogli ob blizu spoznavati instrumente, kar jim je pozneje prav prišlo. Tu je igral violino in rog. V četrti gimnaziji (sedanji osmi razred osnovne šole) pa je že orgljal pri mašah vse do mature. Bil je vseskozi odličnjak.

Po maturi je vstopil v bogoslovno semenišče. Tu je vodil semeniški oktet, ki je nastopal na proslavah, pa tudi pri procesijah in pogrebih zunaj semenišča. Takrat ni mogel redno študirati glasbe, je pa zato večkrat stopil po nesvete k Stanku Premrlu, ki je bil vedno zelo uslužen.

Po novi maši 1923 je leto dni kaplanoval v Mokronogu, kjer je bilo glasbeno življenje zelo živahno. Poleg cerkvene zborja je obstajal tudi svetni moški zbor. Prej kot v enem letu je priredil koncert cerkvenih pesmi z dokaj zahtevnimi skladbami. Na koncertu je sodeloval tudi Stanko Premrl, ki je spremljal pevske točke in izvedel več samostojnih orgelskih skladb.

Jeseni leta 1925 je dobil dekret za prefekta v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu, ki ga je bil kot maturant pred petimi leti zapustil. Poleg službe prefekta je v letih 1925-1926 obiskoval na konservatoriju v Ljubljani harmonijo pri Stanku Premrlu in klavir pri Jančku Ravniku. Naslednje leto pa je odšel na Dunaj za štiri leta na Akademijo za glasbo. Poleg predpisanih stranskih predmetov je imel za glavni predmet orgle in kompozicijo. Študij je končal leta 1930 in bil v šolskem letu 1930-1931 nastavljen kot suplent glasbe na škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu; po opravljenem proforskem izpitu leta 1933 pa prav tam kot profesor glasbe. To delo ni bilo lahko. Poleg poučevanja glasbe v prvih dveh razredih je neobvezno učil teorijo v višjih razredih, vodil dijaški pevski zbor, mešani in moški, zraven tega pa poučeval instrumente: harmonij, klavir, deloma orgle, po možnosti violino. Medtem ko so drugi profesorji opravili svojih 18 do 20 teden-skih ur, se je njemu nabralo 35 ur pouka na teden, pa tudi več. Dela je bilo dovolj za dva. V šolskem letu 1937-1938 mu je bil dodeljen v pomoč kot suplent glasbe Slavko Snof, poznejši regenschori v ljubljanski stolnici. V gimnazijskim pevskim zborom je imel veliko veselje. S tem zborom je izvajal vse svoje cerkvene in svetne skladbe, ki so nastajale pred drugo svetovno vojno (med drugimi tudi prvo slovensko mašo Stopil bom k oltarju, ki so jo peli še iz rokopa). Ta maša je bila napisana izrečno za diake kot nekaj „učbenik“ glasbenega oblikoslovja.

Po vojni, ko je bila šentviška gimnazija razpuščena, je eno leto služboval na državni klasični gimnaziji v Ljubljani. Leta 1946 je odšel za kaplana v Domžale, kjer je dve leti pozneje prevzel službo župnika. To službo je izredno vestno opravljal 25 let, to je do svoje zlate maše leta 1973, ko je stopil v pokoj. Sedaj živi in še vedno marljivo dela in komponira v privatnem stanovanju v Domžalah, mašuje pa pri šolskih sestrah

USTVARJALNO DELO

Tomčeve skladbe bi lahko razdelili na dve skupini: cerkvene in svetne. Med cerkvenimi so latinske maše: Missa inmaculati Cordis Mariae (1943), Missa jubilai (1961), za petstoletnico ljubljanske škofije, Missa Surrexit Dominus (1947), po slovenskih velikonočnih napevih, Missa brevis. Sledijo Slovenske maše: Stopil bom k oltarju (1932), Druga slovenska maša (1939), Dijaška maša (1942), Marijina maša (1951), Druga Marijina maša, Maša na čast sv. Jožefu, Maša na čast sv. Cirilu in Metodu, Triglasna maša za ženski zbor in orgle, poleg tega pa še priredbi Missa de angelis in Riharjeve Velike maše. Sem bi lahko šteli še Requiem

nje pa ne bo le posamično, ampak tudi ekipno. Prvo tekmovalje za svetovni pokal je bilo 27. decembra v Cortini (Italija), konec bo marca v Štrbskem Plesu v ČSSR.

V KVALIFIKACIJSKI tekmi za uvrstitev v olimpijsko nogometno tekmovalje v Moskvi je 23. decembra v Rimu Italija premagala jugoslovansko ekipo z 1:0 in se s tem uvrstila v finalno tekmovalje.

(1947) in tri slovenske rekvijeme. Tomčeve številne pesmi so izšle pri raznih zbirkah (že v Vodopivčevih), lastne zbirke pa so: Blagoslovne pesmi (1937), Šmarnične z naslovom Oj sončni maj (1938), Slava Mariji (1936, pet samospelov za glas in orgle), Srce žari v ljubezni (1939) idr. Daljše skladbe so Krizev pot (1943, kantata za soliste, zbor, orgle in orkester).

Ta skladba je zvezana z posebnimi zanimivostmi. Nastala je ob razpisu natečaja ljubljanske Glasbene Matice za vokalno instrumentalno skladbo v l. 1942. Besedilo za njo je spesnila Vida Tauferjeva ob slikah križevega pota, ki visi v baziliki v Stični; ta križev pot, ki je gotovo najlepši slovenski križev pot, je naslikal l. 1766 slovenski baročni slikar Fortunat Bergant iz Mečinj (1721-1769), academicus capitolinus v Rimu. Njegov raziskovalec in najboljši slovenski poznavalec Marijan Marolt ugotavlja, da je Bergant edinstven slovenski slikar, ki je bil vseskozi na sodobni evropski višini, pa vendar tako sam svoj po oblikovanju in slikanju, kakor pri nas noben njegov sodobnik in komaj kateri od naslednikov.

Glede besedila je dejala pesnica Tauferjeva, da je hotela napisati slovenski križev pot; kljub večkratnemu poskušanju ji ni uspelo, dokler ni ob lepoti Bergantovega križevega pota njena zamisel dobila dokončne oblike. Snov in izraz za svoje pesnitve je črpala največ iz starih molitvenih knjižic; pri delu je močno občutila zvok naših starih nabožnih pesmi, ki jih poje ljudstvo ob božjem grobu, in dihalne petja stiških menihov na veliki teden. Kantata je bila izvajana prvič l. 1943 v ljubljanski stolnici. Pel je zbor Glasbene matice, orgle je igral mojster Stanko Premrl; solistični del sta pela opera in koncertna pevec alistikta Franja Golobova in basist Julij Beteto. Dirigiral je ravnatelj ljubljanske opere Mirko Polič.

Med cerkvenimi skladbami je še navesti: Odrešeniku sveta (1935, vokalni oratorij), Slovenski božič (1939, na plošči ga je posnel Consortium musicum), Marija Slovencev Kraljica (Marijina božja pota za soliste, zbor in orgle) idr.

Med pomembnejšimi skladbami svetnega značaja bi lahko našli: Za simfonični orkester: Variacije na pesem Od kneza Marka, Nizki rej (suita korških plesov) in Morje (glasbena slika). Za celovečerni koncert je Stara pravda iz leta 1956 na Askerčevo besedilo za soli, zbor in orkester. Za polvečerni koncert je Dolenjsko žemitanje (1952). Med komorno glasbo spadajo: Suita za violino in klavir, Trije belokranjski plesi (violina in klavir), Elegija (viola in klavir), Capriccio (viola in klavir), Priša je cesarski pot (klarinet in klavir), Variacije na pesem Damon na Melito (čelo in klavir). Med večje stvaritve zborovske glasbe smemo šteti: Od Hajduka Velje, Zeleni Jurij, Belokranjsko kolo, Kresne pesmi, Svatke pesmi, Voznica, Lepa Vida, Kralj Matjaž, Pegam in Lamberger, Marija in mlinar, Od žegnanga britofa. Nekateri pesmi pa so izšle v manjših zbirkah.

Vilko Ukmar je o Tomcu zapisal: „Sredi med cerkveno in posvetno glasbo se udeležuje Matija Tomc (1899), ki se je šolal v Ljubljani in na Dunaju. Njegovemu stilnemu izrazu se pozna, da sta mu bila vzor Bach in Palestrina, od katerih se je naučil jasnega izpeljevanja glasov in ki sta ga navezala na tradicijo, da se je le izjemoma obogatil z modernimi izraznimi sredstvi. Na tradicijo ga veže predvsem skladanje liturgičnih skladb (mae in liturgične pesmi). Tradicionalno vzdržnost ima tudi oratorijsko zasnovano delo Krizev pot za soli zbor in orkester. Drznejši po zvočnosti in po zgradbi so na ljudsko pesem oprti zbori“ (Ukmar-Cvetko-Hrovatin, Zgodovina glasbe, Ljubljana 1948, 506-507).

Prof. Marjan Lipovšek pa je zapisal leta 1955 v Slovensko glasbeno revijo, da velja Matija Tomc za najboljšega zborovskega komponista po Adamiču.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Otroška kolonija bo odpotovala iz Córdoba 10. januarja ob 12.30 uri in pride na Retiro v petek 11. januarja ob 9.30 uri.

Slovenska radijska oddaja je vsako nedeljo od 8. do 8.30 ure na radio Antartida.

Pisarna in knjižnica Zedinjene Slovenije sta odprti vsak dan, razen ob sobotah, od 16.—20. ure.

Zedinjena Slovenija sporoča, da je Upravni svet na svoji zadnji seji določil, da bo, z ozirom na inflacijo v letu 1979, članarina v letu 1980 za samce 2.000 in za družine 3.000 mesečno. Tudi je sklenil, da se mora zaostala članarina za pretekla leta indeksirati. Zato je naročil Izvršnemu odboru, da izračuna in določi procen, za koliko se mora povečati članarina, ki je veljala v posameznih letih. Izvršni odbor bo to storil na prvi prihodnji seji in bo rezultat objavil v časopisih. Nadalje je Upravni svet določil, da bo od 1. aprila 1980 nadalje posmrtnina 4.400.000 za vsak smrtni primer. Opozarjamo, da svojci nimajo pravice na posmrtnino, ako je umrl član bil več kot 3 mesece v zaostanku s članarino.

Darovali so

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije je daroval N. N., Brazil, 15.500 pesov. Lepa hvala darovalcu.

Uprava Svobodne Slovenije

SLOVENCİ V ARGENTINI

Osebnе novice:

Poroke: V soboto 22. decembra lanskega leta sta se v slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu poročila lic. Janez Žnidar in gđ. lic. Tereza Priatelj, znana delavca v naših mladinskih organizacijah in v vsej naši skupnosti. Med poročno mašo je opravil poročni obred msgr. Anton Orehar. Za priče pa so bili nevestina mama ga. Kristina in brat Jože, ženinu pa starši ga. Vera in Ivan.

Na praznik Marije Brezmadežne 1. 1. sta se v cerkvi Marije Fatimske v Lomas de Zamora poročila Daniel Guzelj in Irma Beatriz Molina.

Dne 29. decembra sta se v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi poročila Tone Boštjančič in Marija Hočevar. Poročil ju je g. Jože Bokalič CM. Za priče sta bila nevestin oče Jože Hočevar in ženinova sestra ga. Jožica Babnik.

Vsem mladim novoporočencem iskreno čestitke!

Nov slovenski diplomant: Na medicinski fakulteti buenosaireske univerze je diplomiral g. Dolfi Godnjavec iz San Antonio de Padua. Mlademu zdravniku iskreno čestitamo.

Umrla je 7. januarja v Villa Ballester po daljši bolezni v 84 letu starosti gospa Amalija Hartman roj. Šušteršič, doma iz Žužemberka. Pokopali so jo v torek 8. na pokopališču v San Martinu. Vse družini iskreno sožalje.

BUENOS AIRES

SLOVENSKA POLNOČNICA
V CERKVI MARIJE POMAGAJ

Na sveti večer, ob 22. uri, se je slovenska cerkev Marije Pomagaj z dvoriščem Slovenske hiše zopet popolnoma napolnila. Iz vseh okrajev Velikega Buenos Airesa so se zbrali rojaki. Prišli so starejši, prišli so otroci, zelo veliko je bilo deklet in fantov.

Polnočno mašo je za vse žive in rajne Slovence v Argentini daroval delegat msgr. Anton Orehar. V cerkvenem govoru je vsem želel blagoslovljen božič, da bi novorojeno Dete vsem in vsakomur prineslo božji mir, stanovitnost in veri, v osebnem oblikovanju in pri duhovni gradnji naše skupnosti.

Med sv. mašo je pel SPZ „Gallus“ pod vodstvom dr. Julija Savellija in ob spremljavi orgel ge. Anke Gaser.

Po maši so se rojaki še dolgo časa zadržali v Slovenski hiši. Z veselimi srci so si voščili praznike Gospodovega rojstva.

ZVEZNA OBČNA ZBORA
SDO IN SFZ

Slovensko dekliška organizacija in Slovenska fantovska zveza, ki sta pred kratkim obhajali tridesetletno življenje in delovanje, sta imeli 16. decembra 1979 redna občna zbora.

Prireditvi so bili vsi zastopniki in zastopnice okrajev. Iz vsakega kraja po pet deklet in po pet fantov. Občna zborna sta vodila Pavel Pleško in Nežka Lovšin. Iz poročil je bilo razvidno delovanje obeh Zvez kot tudi posameznih krožkov in odsekov. Svetle točke so bile: proslava tridesetletnice z mladinsko brošuro, zvezni sestanki, na katerih so v preteklem letu govorili: univ. prof. dr. Milan Komar, p. Lovro Tomažin, Milan Magister, Tine Debeljak ml., Zorko Simčič, župnik Vinko Zaletel, Avgust Horvat in drugi. K svetlim točkam moramo nadalje šteti pevsko-glasbeni festival, redne seje zveznega odbora deklet in fantov, povezava med vsemi okraji. Velikega pomena so bile skupne mesečne mladinske maše v Slovenski hiši, pri katerih je msgr. Anton Orehar govoril o aktualnih vprašanjih mladine. Tudi po posameznih krajih je bilo v preteklem letu precej živahno delovanje mladine.

Po poročilih je zbranim zastopnicam deklet in zastopnikom fantov je govoril dr. Alojzij Stare, duhovni vodja obeh Zvez. Poudaril je pomen mladinskih organizacij za osebno oblikovanje in za življenje naše skupnosti, odgovorno delo in povezanost mladine iz vseh okra-

Prosimo, ne odlašajte s
poravnavo naročnine!

jev, s starejšimi, z mlajšimi in z Domovi.

Za novo poslovno dobo so dekleta izvolile tale odbor: Damijana Andrejak, Nežka Lovšin, Metka Kahne, Anči Kolkaj, Pavla Korošec in Marta Križ.

V novem odboru SFZ pa so: Pavel Pleško, Tone Tomažević, Jože Lenarčič, Martin Jeretina, Marijan Loboda, Marko Grohar in Mirko Goljevšek.

A. S.

SAN JUSTO

V decembru je bilo v Našem domu v San Justu živahno delovanje. Važnejši dogodki so bili: sklep šole, miklavževanje, občna zborna mladine, razstava ročnih del, slovenska božičnica in silvestrovanje.

SKLEP ŠOLE „FRANCETA
BALANTIČA“ IN MIKLAJŽEVANJE

Šola „Franceta Balantiča“ je imela sklep šolskega leta 1. decembra. Obiskovalo jo je 91 učencev. Voditeljica šole gđ. Angelca Klanšek je orisala glavne črte šolskega pouka. Pokazala na svetle in manj svetle strani. Močno priporočila slovensko govorjenje v družinah, redno branje slovenskih knjig in zavzetost za vse naše življenje. Katehet dr. Alojzij Stare je poudaril važnost slovenske maše za otroke, mladino in starše. Predsednik šolskega odbora Pavle Malovrh se je učitelstvu in vsem, ki so s šolo sodelovali, priskočno zahvalil.

Nato pa so sledili nastopi. Pevski zbor, ki ga vodi gđ. Anica Mehle, je številnim navzočim približal lepoto naše pesmi. Najmlajši otroci so nastopili pod vodstvom gđ. Nežke Lovšin in ge. Irene Poglajen ter Mirjam Jereb. Učence iz 3. in 4. razreda je pripravila gđ. Kristina Jereb. Učence iz 5. in 6. razreda gđ. Kati Cukjati. Največje pa gđ. Angelca Klanšek. V šoli so zadnje čase tudi pomagale poučevati gđ. Kristina Puhek, gđ. Danica Malovrh in gđ. Magda Zupanc. Knjižnico in številna druga dela, ki so v zvezi s šolo, pa je nadvse skrbno izvrševala ga. Ivanka Puhek.

Po sklepnih proslavi pa je bilo miklavževanje. Pripravili so ga fantje in dekleta. Uspeh je bil lep.

OBČNA ZBORA MLADINE

V Našem domu razvijata veliko delavnost fantovskih odsek in dekliški krožek. Lansko leta sta ga vodila gđ. Nežka Lovšin in Janez Kržišnik. Razveseljivo je bilo, da so imeli redne mesečne vaje in kar je bilo zelo razveseljivo, zelo skrbno pripravljene. Na njih so načrtovali delo na verskem, narodnem, kulturnem, družabnem in športnem udejstvovanju. Lepo je uspel mladinski dan, lepo so potekale mladinske maše, lepo je izpadla igra, lep je bil koncert v Mendozini.

V novem odboru dekliškega krožka so: Leo Goršič, Marija Kržišnik, Nežka Lovšin, Alenka Lovšin, Ema Urbančič, Lučka Groznik, Mirjam Oblak in Metka Malovrh.

V fantovskem odboru pa so: Dane Zakrajšek, Jože Kržišnik, Tone Tomažević, Tone Malovrh, Janez Kržišnik, Blaž Miklič, Janez Urbančič in Stan-ko Jelen.

Z obema mladinskima organizacijama stalno sodelujejo odborniki Našega doma, posebej predsednik Marijan Bogataj, Tone Oblak in Pavle Malovrh, režiser Frido Beznik, pevovodja Andrej Selan in dušni pastir dr. Alojzij Stare. Reči moramo, da je sodelovanje lepo in učinkovito.

RAZSTAVA ROČNIH DEL IN
SLOVENSKA BOŽIČNICA

Triindvajsetkrat je z neba prihitel kot svetel meteor angel v Naš Dom z blagim oznanilom...

Tokrat je vse presenetila lepo okrašena dvorana s prtički, prti, jopiči, košaricami..., sadovi truda žena in mater, ki so se tedaj za tednom skozi vse leto zbirale v Našem domu in kvačkale, pletle ter delale razna ročna dela pod spretnim vodstvom ge. Štefke Hrenove. G. Tone Oblak pa je vse izdelke mojstrsko razvrstil.

Besede Marte Urbančič so nas popeljale v skrivnostni svet božičnih noči.

„Sveta noč, blažena noč!“ Skrivnostna, zaželena, hrepeneča, prerokovana.

Sporočilo naročnikom

Vse naročnike, ki še nimajo plačane naročnine, prosimo, da to store čimprej. V januarju bomo pošiljali opomine, kar povzroča nove stroške naročnikom in upravi.

Naročniki iz Vel. Buenos Airesa lahko plačajo v UPRAVI LISTA v Slovenski hiši.

V Ramos Mejii sprejema naročnino tudi PIŠARNA V SLOMSKOVEM DOMU, ob torkih, sredah in petkih od 17. do 20. ure in ob nedeljah po maši.

V San Martinu g. SKALE JOŽE st. ob nedeljah v Domu po maši.

V San Justo g. MAKS OSOJNIK.

Na Slovenski pristavi ga. MAGDA ČEŠAREK ob nedeljah po maši.

V Krediti zadrugi SLOGA ob ponedeljkih, sredah in petkih od 15. do 19. ure.

Naročniki iz Vel. Buenos Airesa se lahko informirajo, koliko dolgujejo, telefonsko v Upravi Sv. Slovenije.

Prihajš s svojim čarom tudi tokrat med nas. Mir na svetu bo le, če bo v nas volja do miru.

Otroci so prinesli svečke k jaslicam. Naj te lučke preženejo sleherni temo.

Predsednik Našega doma Marjan Bogataj in predsednica Zveze žena in mater iz San Justa ga. Marija Groznik sta nam za ta večer povedala nekaj besed.

Kot rosne kaplje nežni otroški glasovi so nam zapeli: „Nocoj ne morem spati“ in „Prišla je lepa, sveta noč“ pod vodstvom gđ. Anice Mehle.

Današnji svet hrepi po resničnem miru, ki ga daje rojeni Zveličar. S to prošnjo so se Nanj obrnile Andrejka Selan z recitacijo „Najlepša lučka“, predsednica SDO Leja Goršič s pozdravnimi besedami in Magda Zupanc z božično mislijo: „V tišini svete noči“.

Veselo oznanilo o Jezusu Kristusu, ki nam ga je prebral Marko Malovrh, zagotavlja začetek razodetja božje ljubezni do nas ob rojstvu Deteta.

Naš dušni pastir dr. Alojzij Stare nam je govoril o Detetu, ki je bilo rojeno v revnem hlevcu, da bi se mi mogli zveličati.

Med svečkami se blešči čudež te noči: ime mu je Jezus. Zapijmo Mu v pozdrav! S pesmijo Ga je počastil mladinski zbor, ki ga vodi g. Andrej Selan.

V tišini svojega srca je vsak izmed nas prosil Jezusa: Sprejmi vse naše delo in ga Ti blagoslovi kot si ga blagoslavljal do sedaj.

N. D.

SAN MARTIN

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DOMA

V nedeljo, 23. decembra 1979 se je članstvo Slovenskega doma v San Martinu zbralo na svoj 19. redni občni zbor. Vodil ga je predsednik Franc Fajfar. Zapisnikar je bil Stanislav Zupancič, za overovatelja zapisnika pa sta bila izvoljena Vinko Klemenčič in France Petkovšek. Svoja poročila so podali: predsednik Fajfar, tajnica Darinka Zorec, kulturni referent Janez Petkovšek, blagajnik Franc Zorec in v imenu Vzemnega podpornega sklada Rudolf Ribnikar. Iz vseh poročil, posebej pa še iz blagajniškega, je bilo videti, da je odbor dobro delal in umno gospodaril. V imenu nadzornega odbora je poročal Franc Hrovat, ki je povedal, da je bilo poslovanje odbora v redu. Sledilo je sklepanje o višini članarine za leto 1980 in je bila določena na 3000 pesov mesečno. — G. Ribnikar je nato prebral predlog odbora za Vzemni podporni sklad, da naj se poviša sedanja posmrtnina, ki znaša 200.000 pesov na višji znesek. Sklenjeno je bilo, da se dvigne na 600.000. — pesov, letni prispevek zanj pa se tako dvigne na 15.000. — pesov za posameznike, in na 45.000. — pesov za družine. Pri družinah so s tem zneskom zavarovani mož, žena in vsi mladoletni otroci. — Volitev na tem občnem zboru ni bilo, ker odbornikom še ni potekla dveletna funkcij-ska doba.

Predsednik Fajfar je nato sklenil občni zbor z vabilom na božičnico, božični zajtrk in na silvestrovanje.

LIGA ŽENA-MATI

19. decembra je sanmartinska Liga Žena-mati imela svoj zadnji lanskoletni sestanek. Praznovala ga je v božičnem vzdušju. Ob jaslicah in božični pesmi je hitro minil čas. Vse članice se zahvaljujejo požrtvovalnosti voditeljice ge. Mirjanke Voršič in se po poletnem premoru spet srečajo na vsakomesečnem sestanku.

SLOVENSKA PRISTAVA

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

DRUZINSKO KOSILO

smo imeli na Pristavi v nedeljo 16. decembra. Čeprav je bil mesec december izredno bogat na prireditvah se je na kosilu zbralo lepo število rojakov. Kot je na Pristavi že udomačena navada, je bil asado odlično pripravljen, izredno okusen in obilen pa za majhen denar. Odbor je to priložnost porabil, da je počastil za Pristavo nekaj zaslužnih mož. Proti koncu obeda je predsednik g. France Pernišek počastil v svojem govoru tri petdesetletnike gg. Bojana Križarja, podpredsednika Pristave Franceta Ranta in odbornika Roka Kurnika.

Za vse tri jubilate je značilno, da so bili med prvimi člani Fantovske zveze, ki so se zbirali na Pristavi in so ji ostali zvesti ter so danes kot dobri, značajni in nad vse požrtvovalni in delovni možje med stebri Pristave. Mladini jih je stavil za zgled, vsem trem se je toplo zahvalil za njihovo zvestobo Pristavi, za vso opravljeno delo, napore in žrtve. Zahvalil se je tudi njihovim ženam, ki svojih mož niso nikdar zadrževale od dela za našo skupnost, ampak so tudi po njihovim zgledu med najbolj pridnimi sodelavkami. Vsem je želel še mnogo zdravih in srečnih let. Spomnil pa se je tudi dobrega in zvestega prijatelja Pristave g. Mirka Kunčiča, ki je 12. decembra l. l. slavil svoj 80. rojstni dan. Je velik prijatelj pristavske mladosti in zanj je napisal že mnogo lepih stvari, ki so bile uprizorjene na pristavskem odru. Govornik mu je čestital v imeu vse pristavske srenje in mu želel še mnogo zdravih in srečnih let.

F. P.

SLOVENSKA BOŽIČNICA

Vsakoletna obnova naših božičnih običajev, ki jo prireja Zveza slovenskih mater in žena, je imela letos lepo in zanimivo varianto: v veliki večini je na prireditvi sodeloval naš drugi in tretji rod. Mladina tukaj rojena je pokazala, da čuti z nami v verskem in narodnem ozračju in nam s tem nudila veliko zadovoljenje.

Božičnico je priredil pristavski ženski krožek na sobotni večer pred božičem. Od daleč in blizu so prihajale naše družine in napolnile lepo okrašeno dvorano.

Vsi nastopi so bili po zamisli in v spretni režiji Miha Gaserja, ki je pripravil tudi besedilo.

Napovedovalke so recitirale izbrane odlomke iz svetega pisma in evangelijev, ki so bili povezani s primernim besedilom. Recitacije so bile različne in na visoki višini, ter so segle navzočim globoko v srce.

Vmes je spregovorila predsednica krajevnega odbora ga. Nataša Krečič. Poudarila je, da smo lahko presrečni, da obhajamo božič pod svobodnim, čeprav vročim soncem. Doma v Sloveniji imajo na sam božič delavni dan, mi smo pa letos praznovali kar štiri dni.

Ko je napovedovalka prišla v berilo do vselega dogodka, ko se učloveči božji Sin, se je odprl oder in v njem so se pokazale v vsem svojem veličastvu in v vsej svoji revščini žive jaslice, v katerih so nastopili največ otroci.

Zastopnice posameznih okrajev so se nato poklonile jaslicam vsaka s svojo priloženo svečko, tri recitatorke pa so požele pred nje prošnje za vse naše rajne, za vse naše osamljene in revne, ter za vso slovensko skupnost. Otro-

NAŠ DOM

pripravlja

veliko pustno veselico

v soboto, 16. februarja 1980

Igral bo SLOVENSKI INSTRUMENTALNI ANSAMBEL

CASHMILON: 3/16

SHETACRILL: 2/28

40 RAZLIČNIH BARV

Najboljša kvaliteta — zmerne cene — ugodni plačilni pogoji

Zanimajte se:

HILADOS SANTA FE

Concepción Arenal 1899

Capital Federal

T. E. 771-8707

ESLOVENIA LIBRE

Editor y director: Miloš Stare

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4153

1407 Buenos Aires

Argentina

T. E. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, dr. Tine Debeljak,

Slavimir Batagelj in Tone Mizerit

Correo
Argentino
Central (B)FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 24.576

Naročnina Svob. Slovenije za l. 1980: za Argentino \$ 73.000.—, pri pošiljanju po pošti \$ 78.000.—, ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 40 USA dol., obmejne države Argentine 35 USA dol., Avstralija 50 USA dol., Evropa 43 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 35 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101, Buenos Aires, T. E. 33-7213.

KREDITNA ZADRUGA

"SLOGA" z o. z.

BME. MITRE 97

RAMOS MEJIA

T. E. 658-6574

URADNE URE:

PONEDELJEK, SREDA IN PETEK

OD 15. DO 19. URE.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL

CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pritličje, pisarna 2

Tel. 35-8827

Prof. dr. JUAN
JESUS BLASNIKšpecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pritličje

Capital Federal

Tel. 393-3536

Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17. do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 666-4366.

ci, zbrani pod jaslicami, so nato ubralo božično pesem; zboru se je pridružila vsa dvorana.

Predsednica Zveze ga. Pavlina Dobovškova se je nato pristrčno zahvalila vsem, ki so pripravili to božičnico, obenem pa čestitala k lepemu uspehu.

Za zaključek je spet otroški zbor, kakor pastirčki zbrani, zapel „Sveta noč, blažena noč“.

Pristavske žene so nato gostoljubno postregle vse navzoče s čajem in božičnim pecivom.

T. K.

OBVESTILA

NEDELJA, 27. januarja:

Dan verskega tiska združen s tradicionalno prireditvijo verske revije „Duhovno življenje“ na slovenski Pristavi.

Avtomobili in motorni čolni — velika izbira doma-
cih in tujih znamk. — Jahte, jadrnice in trailerji.

LOMAS DE ZAMORA

Av. Hipólito Yrigoyen 8820

T. E. 243-0270/1433

AUTONAUTICA

Kredit na 12 mesecev, brez obresti. Smo zastopniki — JOHNSON IN TARRAB.

želi vsem rojakom srečne božične praznike

EZEIZA

Ruta 205

(nasproti postaje Ezeiza)